

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal

*Yurt Dışındaki Müzelerin Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine
Verdikleri Eğitim Hizmetinin El Sanatları Eğitimi Açısından
Değerlendirilmesi*

*Evaluation of Education Services of Museums Abroad in
Terms of Handicrafts Education for
The Vocational College Students*

Yrd.Doç.Mine CAN,
Kocaeli Üniversitesi
Değirmendere Ali Özbay MYO

© 2005 - 2015

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi

PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal

Mayıs/May 2015, Cilt/Vol: 11, Sayı/Num: Özel Sayı 1 /Special Issue 1

ISSN: 1305-7979

Editör/Editor-in-Chief

Doç.Dr.Sema AY

Editör Yardımcıları/Co-Editors

Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN

Dr.Hilal YILDIRIR KESER

Uygulama/Design

Dr.Yusuf Budak

Tarandığımız Indexler / Indexes

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir. Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors.

None of the contents published cannot be used without being cited.

Yayın ve Danışma Kurulu / Publishing and Advisory Committee

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)

Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)

Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Zeynel DİNLER (Uludağ Üniversitesi)

Doç.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Emine KOBAN (Beykoz Lojistik Meslek Yüksek Okulu)

Yrd.Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)

Dr.Sema AY (Uludağ Üniversitesi)

Dr.Zerrin FIRAT (Uludağ Üniversitesi)

Dr.Elif KARAKURT TOSUN (Uludağ Üniversitesi)

Dr.Hilal YILDIRIR KESER (Uludağ Üniversitesi)

Hakem Kurulu / Referee Committee

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)

Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)

Prof.Dr.Mehmet Sami DENKER (Dumlupınar Üniversitesi)

Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Zeynel DİNLER (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Hasan ERTÜRK (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Erkan IŞIĞIÇOK (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Bekir PARLAK (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Ali Yaşar SARIBAY (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Şaban SİTEMBÖLÜKBAŞI (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Prof.Dr.Veli URHAN (Gazi Üniversitesi)

Prof.Dr.Uğur YOZGAT (Marmara Üniversitesi)

Doç.Dr.Hakan ALTINTAŞ (Sütçü İmam Üniversitesi)

Doç.Dr.Hamza ATEŞ (Kocaeli Üniversitesi)

Doç.Dr.Kenan DAĞCI (Yalova Üniversitesi)

Doç.Dr.Kemal DEĞER (Karadeniz Teknik Üniversitesi)

Doç.Dr.Bülent GÜNSOY (Anadolu Üniversitesi)

Doç.Dr.Ömer İŞCAN (Atatürk Üniversitesi)

Doç.Dr.Vedat KAYA (Atatürk Üniversitesi)

Doç.Dr.Sait KAYGUSUZ (Uludağ Üniversitesi)

Doç.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)

Doç.Dr.Veli Özer ÖZBEK (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Doç.Dr.Serap PALAZ (Balıkesir Üniversitesi)

Doç.Dr.Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli Üniversitesi)

Doç.Dr.Sevtap ÜNAL (Atatürk Üniversitesi)

Doç.Dr.Sevda YAPRAKLI (Atatürk Üniversitesi)

Doç.Dr.Gözde YILMAZ (Marmara Üniversitesi)

Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Aybeniz AKDENİZ AR (Balıkesir Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Doğan BIÇKI (Muğla Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Cantürk CANER (Dumlupınar Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Canan CEYLAN (Uludağ Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Kadir Yasin ERYİĞİT (Uludağ Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Burcu GÜLER (Kocaeli Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)

Yrd.Doç.Dr.Emine KOBAN (Beykoz Lojistik Meslek Yüksek Okulu)

Yrd.Doç.Dr.Ceyda ÖZSOY (Anadolu Üniversitesi)

YURT DIŞINDAKİ MÜZELERİN MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNE VERDİKLERİ EĞİTİM HİZMETİNİN EL SANATLARI EĞİTİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF EDUCATION SERVICES OF MUSEUMS ABROAD IN TERMS OF HANDICRAFTS EDUCATION FOR THE VOCATIONAL COLLEGE STUDENTS

Yrd.Doç.Mine CAN,
Kocaeli Üniversitesi
Değirmendere Ali Özbay MYO

Özet:

Meslek Yüksek Okulları iki yıl süreli uygulamalı mesleki eğitim veren, ilgili sektörlerin ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuş yükseköğretim kurumlarıdır. Dünyada yüz yıla yakındır hizmet veren iki yıllık üniversiteler eğitim olanakları açısından son derece zengin olup yükseköğretim sisteminin önemli bir halkasını oluşturmaktadır. Ancak Türkiye’de bulunan meslek yüksekokulları ve yürütülen sistem için aynı şeyleri söylemek oldukça güçtür. Ülkemizde meslek yüksekokullarında eğitimin uluslararası standartlara kavuşturulması için sistemin sorgulanması şarttır. Bunun için gelişmiş ülkelerde uygulanan mesleki eğitim sistemleri model olarak alınmalı ve meslek yüksekokullarında eğitim gören öğrencilere okul atölyeleri ve derslikleri dışında mesleki deneyim kazandıracak zengin eğitim yaşantıları kazandırılmalıdır. Gelişmiş ülkelerdeki meslek yüksekokulları incelendiğinde okulların mesleki üst kurulları, öğrencilerin eğitim kalitesini geliştirmek adına farklı kurum ve kuruluşlarla eğitim protokolleri yaptıkları görülür. Sanat ve tasarım alanlarının üstü bir mühendislik eğitimi yoktur, fakat sanat dallarında uzmanlaşma söz konusudur. Bu nedenle el sanatları programlarında eğitim gören öğrencilerin mesleki gelişimi için modern sanat ve etnografya müzelerine yönlendirilmekte ve müzelerle üniversiteler arasında ortak eğitim programları hazırlanmaktadır. Müzelerle ait özel dersane ve atölyelerde müze eğitimcileri, küratör ve üniversitelerin öğretim elemanları tarafından verilen eğitimlerde, öğrenciler özellikle eser koruma gibi alanlarda sonsuz deneyim elde etmekte ve bilimsel araştırmalar gerçekleştirmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde el sanatları alanında mesleki yüksek eğitim veren okullar ile öğrencilerin uluslararası eğitim çalışmaları ve Erasmus hareketlilik projelerine model oluşturması adına dikkat çekmektir. Bildiride, Türkiye’de bulunan meslek yüksekokullarının sistemden kaynaklı yaşadığı sorunlara değinilmiş, müze-eğitim ilişkisine ait bilgilere yer verilmiş ve yurt dışında bu anlamda eğitim veren başarılı müzelerden örnekler verilerek konu tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meslek yüksekokulu, müze, el sanatları.

Abstract:

Vocational Schools are the higher education institutions established to meet the staff needs of relevant sectors with two-year practical training. Two-year colleges serving for hundred years are extremely rich in educational opportunities and they are an important component of higher education system. However, it is very difficult to say the same thing for vocational schools and carried out system in Turkey. It is essential to question the system in our country to provide the education in vocational schools meet the international standards. For this, the vocational training systems applied in developed countries should be taken as a model and a rich educational experiences

should be provided for students studying in vocational schools to gain professional experience other than school workshops and classrooms. When the vocational schools in developed countries are analyzed it is observed that the board of vocational schools sign training protocols with different organizations and institutions in order to improve the quality of education students. There is no higher engineering education in art and design, but is possible to specialize in the arts. Therefore, the students studying in handicrafts programs are directed to modern crafts and ethnography museum for their professional development and joint training program prepared between museums and universities. During the training provided by museum educators, curator and university lecturers in the workshops and private tutoring classes owned by the museums, students achieve eternal experience especially in areas such as handiwork conservation and carry out scientific research.

The aim of this study is to draw attention to international educational study of students with vocational higher education schools in the field of handicrafts in our country and Erasmus mobility projects to create a model. In the statement, the problems experienced by the vocational colleges, the details of museum-education relation are given and the subject is discussed by giving examples of successful museum abroad training in this field.

Key words: Vocational school, museum, handicraft.

YURT DIŞINDAKİ MÜZELERİN MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNE VERDİKLERİ EĞİTİM HİZMETİNİN EL SANATLARI EĞİTİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GİRİŐ

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin niteliğinin uluslararası standartlarda olmadığı bilinen bir gerçektir. Ancak ülkemizin her meslek grubundan iyi yetişmiş insana olan ihtiyacı da ortadadır. Sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara eleman gücünü yetiştiren en önemli kurumların başında meslek yüksekokulları gelmektedir.

Meslek Yüksekokulu, 1981 yılında çıkarılan 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu' nun 3. Madde’sinde "Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyıllık eğitim-öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur" biçiminde tanımlanmıştır (yok.gov.tr, 2014). Teorik bilgiden ziyade bir mesleğe yönelik uygulamalı eğitimin esas olduğu bu okullardan, stajını tamamlayarak tekniker olarak mezun olma hakkı kazanan öğrencilere, ülkemizde bağlı bulunduğu üniversiteden ön lisans derecesinde diploma verilir.

Yurt dışında “community college” olarak bilinen bu okullar, eğitim olanakları açısından son derece zengin olup yükseköğretim sisteminin önemli bir halkasını oluşturmaktadır (en.wikipedia.org, 2014). Dünyada yüz yıla yakındır hizmet veren iki yıllık üniversitelerin mezunları, hayata kısa yoldan atılabilmekte veya dört yıllık bir üniversiteye geçiş yapabilmektedir. Yurt dışında teknikerlerin mühendislerle işçiler arasında sağlıklı iletişimi sağlayacak bir meslek grubu olduğu kabul edildiğinden, eğitimler mühendislik eğitimi paralelinde verilmektedir. Okulların bünyesinde teknolojik ve mesleki gelişmeleri izleme üst kurulu bulunmaktadır. Eğitim kalitesinin düşmemesi için üst kurulun yaptığı araştırmaların sonuçlarından elde edilen verilere göre okul bünyesinde öğretim elemanlarına gelişim amaçlı kurslar düzenlenmektedir. Ayrıca öğrencilerin mezuniyet sonrası başarılarını artırmak amacıyla kurulmuş olan mesleki gelişim planlama merkezleri bulunmaktadır.

Öğrenciler iş hayatına atılsalar bile daha sonra bu merkezlerden kendilerini yenilemeye imkan sağlayacak dersler alabilmektedir. Mezun veya halen öğrenci konumunda olan kişiler, bu eğitimleri kendi okullarından alabildikleri gibi oluşturulan protokoller çerçevesinde başka bir kurum ve kuruluştan da alma imkanına sahiptir. Bu anlamda yurt dışındaki meslek yüksekokulları küçük ve orta büyüklükteki işletmelerle ya da farklı kurumlarla eğitim protokolleri gerçekleştirmektedir. Bu kurumlar arasında müzelerde bulunmaktadır. Sanat ve tasarım alanlarının üstü bir mühendislik eğitimi yoktur, fakat sanat dallarında uzmanlaşma söz konusudur. Bu açıdan değerlendirildiğinde bireylerin sanat eğitimi alabileceği kurumların başında müzeler gelmektedir.

Yurt dışında oldukça başarılı şekilde yürüyen bu sistem için ülkemiz adına aynı şeyleri söylemek oldukça güçtür. Türkiye'deki meslek yüksekokullarının mali yetersizlikler, alt yapı ve donanım eksiklikleri, fiziki sorunlar, öğretim elemanı yetersizlikleri gibi pek çok sebepten dolayı oldukça sıkıntılı olduğu bilinen bir gerçektir. Günümüz bilgi toplumunun gereği olarak çağdaş ve güncel bilgiye hakim, uygulamada yeterlik sahibi, yaratıcılığı ve iletişim becerisi yüksek bireyler yetiştirmek temel hedeflerimiz arasında olmakla birlikte staj dışında eğitim çoğunlukla okul atölye ve derslikleri ile sınırlı kalmaktadır. Ülke olarak mesleki eğitimin önemi ve gerekliliğine inanılmıştır. Ancak teknolojik açıdan kendisini yenileyemeyen okullarda verilen eğitimin kalitesi tartışılır duruma gelmiştir. Bu nedenle meslek yüksekokullarını iyileştirmek için bir takım adımlar atılıyorsa da, temel sorun göz ardı edilmektedir.

Ülkemizde meslek yüksekokullarına yönelik olarak Yüksek Öğrenim Kurumu tarafından yapılan en son düzenleme, ülke çapında farklı program isimleriyle eğitim-öğretime devam eden okullar arası birlik getirmeye yöneliktir. 2009-2010 öğretim yılından itibaren tüm meslek yüksekokullarında önlisans programları UNESCO tarafından geliştirilen, eğitim istatistiklerinin ve karşılaştırılabilir göstergelerin toplanması, derlenmesi ve bunların gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde sunumu için uygun bir araç olarak tasarlanmış olan ISCED (International Standard Classification of Education) tablosuna göre sınıflandırılması olmuştur. Bu doğrultuda meslek yüksekokullarında açılmış olan her

önlisans programı TYYÇ (Türkiye Yüksek Öğretim Yeterlik Çerçevesi) doğrultusunda programlarını güncellemektedir. Ancak ülke çapında oluşturulmaya çalışılan bu standardizasyon çalışmaları, sorun çözmeye yönelik olmadığından şekilden öteye geçmemiştir. Ülkemizde neredeyse her ilçeye bir meslek yüksekokulu açılması, yaşanan bir takım sorunları iyice içinden çıkılmaz hale getirmiştir. Öğretim üyesi bulunmayan meslek yüksekokullarında öğrencilerin liseden farklı bir eğitim almadıkları bir gerçektir. Eğitim kalitesini etkileyen bir diğer sorun ise sınavsız geçiş sistemidir. Bu temel yanlışlık özellikle el sanatları gibi özel yetenek gerektiren programlar için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü bu programlara başvuran öğrencilerin başarısı, o mesleğin gerektirdiği beceri ve tavra sahip olup olmadıkları ile yakından ilgilidir.

ISCED tablosuna göre ülkemizde önlisans düzeyinde El Sanatları Bölüm Kodu altında; Geleneksel El Sanatları, Halı ve Kilimcilik, Kuyumculuk ve Takı Tasarımı, Eser Koruma, Müzik Aletleri Yapım ve Onarımı, Çini İşlemeciliği, Seramik Cam ve Çinicilik, Mimari Dekoratif Sanatlar Programlarında eğitim verilmektedir (tyyc.yok.gov.tr, 2014). Bu programlara alınacak öğrencilerin mutlaka orta öğretimden sahip oldukları bilginin değerlendirildiği bir sınavın belli bir yüzdesinin yanı sıra, okul öğretim kadrosunun yapacağı bir mülakat ile yerleştirilecekleri bir modele geçilmesi gerekmektedir.

Kısacası Türkiye'de meslek yüksekokullarında eğitimin uluslararası standartlara kavuşturulması için sistemin sorgulanması şarttır. Bunun için gelişmiş ülkelerde uygulanan mesleki eğitim sistemleri model olarak alınmalı ve gerekli eksiklikler ve düzenlemeler acilen yapılmalıdır. Meslek yüksekokullarında eğitim gören öğrencilere okul atölyeleri ve derslikleri dışında mesleki deneyim kazandıracak zengin eğitim yaşantıları kazandırmak gerekmektedir.

Bu nedenle çalışmada, ülkemizde el sanatları alanında mesleki yüksek eğitim veren okullar ile öğrencilere uluslararası eğitim çalışmaları ve Erasmus hareketlilik projeleri için model olması amacıyla, yurt dışında meslek yüksekokulu öğrencilerine müzelerde verilen eğitimlerden örnekler verilerek konu tartışılmıştır.

2. MODERN MÜZECİLİK VE EĞİTİM

Uluslararası Müzeler Birliği ICOM'un (The International Council of Museums) tanımına göre çağdaş müze; toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan araştırma, eğitim, eğlence amaçları ile insana ve çevresine ilişkin maddi kanıtları toplayan, muhafaza eden, araştıran, ileten, sergileyen, kamuya açık ve kar amacı gütmeyen, sürekliliği olan bir kurumdur (icomdeneme.com/tr, 2014).

ICOM tanımından da anlaşılacağı üzere, günümüzde müzecilik anlayışı çok değişmiş, eserlerin sadece toplanıp korunması ve saklanması fonksiyonunu sürdüren klasik müzecilik, yerini modern müzeciliğe bırakmıştır. Modern müzecilik anlayışıyla hizmet veren müzelerin kültürel zenginliklerini aktif şekilde toplumun hizmetine sunmasıyla beraber müzelere olan ilgi de artmıştır. Geçtiğimiz yüzyıla kadar yalnızca tarihi ve kültürel objelerin bir arada bulunduğu mekanlar olarak bilinen müzeler, bugün artık sosyal ve kültürel yaşama konu olan, halkın estetik duygusunu geliştiren, koruma ve araştırma merkezleri olarak kabul edilmektedir.

19. Yüzyılda müzelerin kurumsallaşmasıyla birlikte müzeler bünyelerindeki koleksiyonlara göre türlere ayrılmış, 20. yüzyıla gelindiğinde ise halk yaşamı, zanaatı ve folkloruyla ilgili eşyalar toplanarak, günümüz etnografya müzeleri açılmaya başlanmıştır. 1960'lardan sonra modern sanat müzelerinin ortaya çıkması ve sergileme tavırlarındaki farklılıklar, yeni bir anlayışın önünü açmıştır. Müzelerin ziyaretçi bekleyen değil, ziyaretçi çeken kurumlar olarak yeniden nasıl kurgulanacağı sorgulanmaya başlanmış ve halkı müzelere çekebilmek için kısa-uzun dönemli sergiler, film gösterimleri, söyleşiler, bianeller gibi etkinlikler vasıtasıyla müzeler yeni bir anlayışla ele alınmıştır (Karabıyık, 2007: 37)

20. yüzyılın başından itibaren müze eğitimi bir uzmanlık alanı olmuştur. Amerikan müze eğitimi ve yönetiminin öncülerinden, Metropolitan Sanat Müzesi eski yöneticisi Henry Watson Kent, eğitimde değişik kesimlere ulaşma ilkesini savunmuştur. 1909-1929 yılları arasında Newark Müzesi yöneticiliği yapan John Cotton Dana ise, müzelerin öncelikli görevinin toplumsal eğitim olması gerektiğini belirtmiştir (Pekgözlü, 2012: 133).

Gelişmiş ülkelerde modern müzecilik anlayışıyla hizmet veren müzelerin birinci görevi olan toplama, sergileme ve korumanın yanında, eğitim ikinci bir görev olarak kabul edilmektedir. İlerlemeci eğitim yöntemlerinin geliŐmesiyle, eğitimciler gerçek objeler ve deneyimler üzerine odaklanmış ve müzeler buna bağlı olarak ideal öğrenme ortamlarına dönüşmüŐtür (Hooper Greenhill, 1994: 133-137). Müzelerde her etkinlik potansiyel bir eğitim yaŐantısı olarak görülmekte, doğrudan eğitim planları yapılmakta ve geliştirilmektedir. Müzelerin eğitim birimleri tarafından düzenlenen programlı etkinliklerin hazırlanmasında, son yıllarda üniversitelerle işbirliği yaptıkları ve öğretim elemanlarının da bu eğitimlerde görev aldıkları görülmektedir (Seidel ve Hudson, 1999: 6).

Bugün Avrupa ve Kuzey Amerika'da sanat öğretmenlerinin sıklıkla başvurdukları ve yararlandıkları müzeler, öğrenciler ve halk için özel eğitim programları düzenlemektedir (Özsoy, 2002: 154). Bu müzelerin çoğunda özel dershaneler ve atölyelerde, her yaş grubundan bireye, eğitimcilerin kontrolü altında yaratıcılık, mantık, gözlem, hayal gücü, beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunacak müze eğitimleri verilmektedir. Bu eğitimler çocuklar, gençler, yetişkinler, eğitimciler, engelli ziyaretçiler, iki yıllık üniversite öğrencileri gibi farklı grupların beklentilerine uygun olarak hazırlanmış programlar doğrutusunda yürütölmektedir.

3. MÜZELERDE MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN EL SANATLARI EĞİTİMİ

Modern müzecilik anlayışının temelini, müzelerin olabildiğince çok eser toplayarak onları koruma ve insanlığın yararına sunma görevi oluşturmaktadır. KüreselleŐen dünyada müzelerdeki koleksiyonlar sadece bulunduğu müze veya ülkeye ait kültürel değerler değil, tüm dünyanın ve insanlığın ortak mirası olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle müzeler sahip oldukları koleksiyonları daha fazla kiŐiyle paylaşmak adına birer tarih, sanat ve kültür merkezi olarak faaliyet göstermektedir. Dinamik ve katılımcı bir müzecilik anlayışıyla eğitim

hizmeti sunan modern müzeler, bugün artık halk eğitiminin bir parçası olmuştur (Erdoğan, 2003: 2).

Müze eğitimine dair görüşler farklılık göstermekle birlikte, müzelerin her ders için verimli şekilde kullanılabilir uygulamaların olduğu ve müzelerin eğitsel rolünün özellikle sanat eğitimi açısından önemli olduğunu belirtmektedir (Mercin, 2002: 54). Başka bir deyişle müzelerin eğitsel işlevinin ana temasının sanat eğitimi olduğu işaret edilmektedir.

1984 yılında Amerikan ulusal sanat eğitimcileri, müze eğitimi ile görsel algıyı geliştirme, sanat ve sanat müzeleri hakkında olumlu duygular yaratma, sanatı değerlendirme ve kültürel şartları öğretebilmenin temel amaç olduğunu belirtmişlerdir. Müzelerde sanatsal mirası öğretme ve sanatsal değerlendirme yapabilmek için etkin yöntem ve tekniklerin galeri oyunları, doğaçlama, keşif ve eser karşısında tartışma gibi aktif etkinlikler olduğunu vurgulamışlardır (Kuruoğlu, 2002: 280).

Müzelerde kültürel zenginliğin topluma sunulabilmesine olanak sağlayan yeni sunum ve anlatım yöntemleri kullanılmaya başlandıkça müzelere olan ilgi de artmaya başlamıştır. Bugün Avrupa ve Kuzey Amerika'da bulunan modern sanat ve etnografya müzelerinde iki yıllık üniversitelerin sanat programlarında eğitim gören öğrencilere eğitim verilmektedir. Dünyanın en önemli sanat müzelerinden olan New York Metropolitan Sanat Müzesi el sanatları alanında eğitim veren müzelere örnek olarak gösterilebilir. Müzenin el sanatlarına yönelik atölye programları arasında "Osmanlı Sanatı, İslami Sanatta Desen, Doğu Asya Sanatı" konulu doküman, boyama ve işleme sanatına yönelik uygulamalı eğitimler yer almaktadır. Bu eğitimler sırasında müze koleksiyonlarından ilham alan öğrenciler, eser karşısında gözlem ve uygulama yapma fırsatı elde etmenin yanı sıra, bugünü ve geleceği anlamlı biçimde ilişkilendirme fırsatını da elde etmektedir. Müzenin sanat ve tasarım arşivi ve kataloglarına kolaylıkla ulaşma imkanı sağlayan atölye eğitimleri aracılığı ile müzelerdeki koleksiyonlarla öğrenciler arasında başka bir yerde yaşanamayacak bir deneyim, aynı zamanda kültürler arası bir yakınlaşma sağlanmaktadır. Ayrıca mezuniyet sonrası müzecilik faaliyetlerinde görev alacak bireyler açısından da bu eğitimler son derece

önemlidir. Öğrenciler New York Metropolitan Sanat Müzesi'nin bölümlerinde, küratörlük, eğitim, koruma, yönetim ya da müze kütüphanelerinde staj yapma imkanına da sahiptir (metmuseum.org, 2014).

Müzelerin el sanatları alanında gerçekleştirdikleri eğitim etkinlikleri, özel dersane ve atölyelerde, müze eğitimcileri, küratörler ve öğretim elemanları tarafından yürütölmektedir. Basında ve müze web sayfasında duyurulan eğitimler, bir program dahilinde atölye çalışması şeklinde olabildiği gibi, bazen müzelerdeki sanatsal mirası öğretme ve sanatsal değerlendirme yapabilmek için doğaçlama, keşif ve tartışma gibi etkin yöntem ve tekniklerle, seminerler, fotoğraf ve film gösterileri şeklinde verilmektedir. Uygulamalı eğitimler, tarihi ve kültürel birikimi en gerçekçi ve en doğal halleriyle sunacak şekilde yapılandırılmış, uygun teşhir salonları veya onların öğretilebileceği atölye ortamlarında gerçekleştirilmektedir. Eğitimler sanat tarihi, sanat yaklaşımları, dönem özellikleri veya kültürel özellikleri esas alan konu başlıkları çerçevesinde verilmekte ve sözel eğitimler uygulamalı eğitimleri tamamlayıcı nitelikte olmaktadır. Sanat formasyonu alan öğrencilerin düşünce ve duygularını serbestçe ifade etmeleri için verilen seminer ve atölye eğitimlerine bazen sanatçılar da davet edilmekte ve yapılan karşılıklı sohbetlerle, öğrencilere müzelerdeki eserlerin anlam ve değerini en iyi şekilde aktarmaya yönelik deneyimler yaşatılmaktadır.

Londra'da bulunan Victoria & Albert Müzesi bu eğitimleri yıllardır başarılı şekilde sürdüren müzelerden birisidir. Dünyanın en büyük sanat ve tasarım müzelerinden biri olan Victoria & Albert Müzesi'nin 2013-2014 eğitim yılı kurs programının adı "1900-2014 Sanat ve Tasarım" adını taşımaktadır. 16 Eylül tarihinde başlayan dersler, 14 Haziran tarihine kadar devam etmiştir. Müze kurs direktörü Dr.Gregory Votolato başkanlığında hazırlanan program, müze eğitimcileri, kuratörleri ve öğretim üyeleri tarafından, haftada bir gün olacak şekilde verilmiştir. Kurslar müzenin web sayfası üzerinden duyurularak, öğrencilerin programa kayıtları sağlanmaktadır (vam.ac.uk, 2014).

Dünyadaki önemli müzeler eğitim konusunda üniversitelerle işbirliği yapmaktadır. Üniversite müze işbirliğinin en güzel örneği olarak The British Museum gösterilebilir. Müze Londra Üniversitesi ile ortaklaşa olarak mezuniyet sonrası Yüksek Eğitim Kursları düzenlemekte ve başarıyla tamamlayan öğrencilere ilgili kurumlardan diploma verilmektedir. Müzenin son dönem el sanatlarına yönelik kursları arasında “Asya Sanatları ve İslam Sanatları” başlıklı programlar bulunmaktadır. 2007 yılından beri eğitimlerine devam eden müze bu anlamda ülkenin diğer müze ve sanat galerilerinden de program partneri olarak destek almaktadır (britishmuseum.org, 2014).

Modern müzecilik uygulamaları kapsamında oldukça önemli olan ve müzelerin bilimsel olarak eğitim verdikleri bir diğer konu ise eser korumadır. Eskiden müzelerin çatısı altında toplanan ve belli bir düzen içerisinde sergilenen eserler kendi dayanma güçleri süresince kaderlerine bırakılırlardı. Oysa modern müzecilikte dış etkenlerin ve zaman aşımının olumsuz etkilerinden korunmak için çeşitli önlemler alınmaktadır. Bu nedenle koruma ve gelecek nesillere aktarma konusu büyük önem kazanmış ve bu alan konservasyon ve restorasyon adıyla bilinen ayrı bir bilim dalı olarak kabul edilmiştir. Bugün bu konu sanat eğitimi veren kurumların ders programlarına alındığı gibi müzelerde de eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir. Örneğin New York Metropolitan Sanat Müzesi dünyanın her yerinden konservasyon eğitimi almak isteyen öğrencilere eğitim hizmeti sunmaktadır. Müze içinde oluşturulmuş bilimsel araştırma ve koruma tesislerinde uzmanlar tarafından “Nesneleri Koruma, Resim-Kağıt-Fotoğraf Eserleri Koruma, Tekstil Eserlerini Koruma” olmak üzere üç ilgili alanda eğitim verilmekte ve bilimsel araştırmalar yapılmaktadır (metmuseum.org, 2014).

Eser koruma konusunda eğitim veren başarılı müzelerden birisi de St Petersburg’da bulunan Hermitage Müzesi’dir. Müzenin bünyesinde kurulmuş olan gençlik eğitim merkezi aracılığı ile dünyanın her yerinden gelen öğrencilere kültür ve sanat konularında programlı eğitimler verilmektedir. Müzenin 2013-2014 eğitim programının ana temasını restorasyon konuları oluşturmuştur (hermitagemuseum.org, 2014).

4. SONUÇ

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde modern müzecilik anlayışıyla hizmet veren müzelerde sanat eğitimi yıllardır verilmektedir. Müze yönetimince oluşturulan derslik, atölye ve seminer salonlarında, müze eğitimcileri, küratörler ve öğretim elemanları tarafından hazırlanan eğitim programları aracılığı ile müzeler kültürel bir yaşam merkezi haline gelmiştir. Ülkemizde olduğu gibi yurt dışındaki meslek yüksekokullarında da sanat ve tasarım ağırlıklı programlar bulunmaktadır. Bu programlarda eğitim gören öğrenciler müzelerden sıklıkla faydalanmaktadır. Müzelerde özel programlar doğrultusunda yükseköğretim gören bireyler için seminerler, kurslar, sanatçılarla söyleşi, eser incelemesi ve atölye çalışmaları düzenlenmekte, bu sayede öğrencilerin kültürel ve sanatsal becerilerini arttırmaları sağlanmaktadır. Pek çok üniversite bu anlamda müzelerle protokoller yaparak eş diploma dahi vermektedir. Özellikle eski eserleri koruma ve onarım alanında gerçek bir sanat eseri üzerinde çalışma fırsatı elde eden öğrenciler büyük tecrübe kazanmaktadır. Ülkemizde modern anlayışa uygun müzeler daha yeni yeni oluşturulmaya başlanmıştır, ancak yürütülen bu çalışmalar desteklenmeye değerdir.

Ülkemizde sanat eğitimi alan meslek yüksekokulu öğrencilerine zengin eğitim yaşantıları ve eğitim ortamlarında mesleki beceri ve deneyim imkanları yaratmak gerekmektedir. Bunun için öncelikle meslek yüksekokullarının uluslararası standartlara kavuşturulması gerekmektedir. Her meslek yüksekokulu bünyesinde teknolojik ve mesleki gelişmeleri izleme üst kurulu ve mesleki gelişim planlama merkezleri oluşturmalıdır. Okulların bünyesindeki öğretim elemanlarına ile öğrencilerin mezuniyet sonrası başarılarını arttırmak amaçlı kurslar düzenlemelidir. Ülkemizde yükseköğretim kalitesini arttırmak için Erasmus hareketlilik projelerine önem verilmelidir. Ülkemizdeki üniversiteler yurt dışında olduğu gibi sadece üniversitelerle değil, müzelerle de protokoller gerçekleştirmelidir. Bu anlaşmalar sanat alanlarında uzmanlaşmak isteyen bireyler açısından oldukça önemlidir.

Yapılacak karşılıklı öğretim elemanı ve öğrenci değişimleri ile sadece mesleki anlamda değil, kültürlerarası iletişime de olanak sağlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- ERBAY, M. (2011) "Müzelerde Sergileme ve Sunum Tekniklerinin Planlanması", İstanbul: Beta Basım.
- ERDOĞAN, T. (2003) "Türkiye'de Arkeoloji Müzelerinde Yapılan Eğitsel Faaliyetler (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)", Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- HOOPER GREENHILL, E.E. (1994) "Museum Education: Past, Present and Future, Towards The Museum of The Future", R. Milles, L. Zavala (Eds). London and NewYork: Routledge.
- KARABIYIK, A. (2007) "Çağdaş Sanat Müzeciliği Kapsamında Türkiye'deki Müzecilik Hareketlerine Bir Bakış (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)", Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- KURUOĞLU, N. (2002) "Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, (1), s.275-285.
- MERCİN, L. (2002) "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Müzelerin Sanat Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)", Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ÖZSOY, V. (2002) "Sanat Eğitiminde Müze ve Okul İşbirliği ve Müzeye Dayalı Bazı Öğretim Yöntemleri", *Milli Eğitim Dergisi*, 153-154.
- PEKGÖZLÜ KARAKUŞ, D. (2012) "Müzelerde Uygulanabilecek Müze Eğitim Etkinlikleri", *Mediterranean Journal of Humanities*, II/I, 13-138.

SEIDEL, S. ve HUDSON, K. (1999) "Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik", Uluslararası İki Çalışma Raporu (Çev.: Bahri Ata), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları No: 12.

ŐAHAN, M. (2005) "Müze ve Eğitim", Türk Eğitim Bilimleri Dergisi (4): 487-501.

Faydalanılan Elektronik Kaynaklar:

http://en.wikipedia.org/wiki/Community_college#United_States (EriŐim Tarihi: 02.08.2014)

<http://www.britishmuseum.org/learning.aspx?ref=header> (EriŐim Tarihi: 15.08.2014)

http://www.hermitagemuseum.org/html_En/06/2008/hm6_4.html (EriŐim Tarihi: 15.08.2014)

<http://www.icomdeneme.com/tr/icoma-g%C3%B6re-m%C3%BCzenin-tan%C4%B1m%C4%B1> (EriŐim Tarihi: 07.08.2014)

<http://www.metmuseum.org/learn/for-college-students> (EriŐim Tarihi: 15.08.2014)

<http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=37> (EriŐim Tarihi: 28.08.2014)

<http://www.vam.ac.uk/page/l/learning/> (EriŐim Tarihi: 15.08.2014)

<http://www.yok.gov.tr/documents/10279/29816/2547+say%C4%B1%C4%B1%20Y%C3%BCksok%C3%B6l%C4%9Fretim+Kanunu/f439f90b-7786-464a-a48f-9d9299ba8895>

(EriŐim Tarihi: 15.08.2014)